

Ugotavljanje e-kompetenc pri učiteljih razrednega pouka

Tine Pajk
Osnovna šola Muta

Povzetek: Prispevek ugotavlja e-kompetence pri učiteljih razrednega pouka. Ugotavljanje e-kompetenc je potekalo prek spletne ankete, na katero je odgovorilo petsto učiteljev razrednega pouka. Vsebina ankete se je osredotočila na vprašanja, katero strojno in programsko opremo uporabljajo pri pouku, s katero didaktično opremo si pomagajo pri različnih predmetih (npr. slovenščina, matematika, spoznavanje okolja), s katerimi virtualnimi okolji sodelujejo s širšo skupnostjo, koliko ur na teden uporabljajo informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (IKT) pri pouku, obliko uporabe (ponavljanje, usvajanje nove snovi), zakaj uporabljajo IKT in kako uporabljajo IKT. **Ključne besede:** osnovna šola, razredni pouk, poučevanje, e-kompetence. **Abstract:** The article identifies e-competences of class teachers (first cycle of primary school). Research was done with the help of a web-based questionnaire that was answered by five hundred class teachers. The survey's content was focused on which hardware and software teachers use in lessons, which didactic aids they implement for various subjects (Slovenian, Mathematics etc.), which virtual tools they use to connect with the wider public, how many hours per week they use information-communication technology (ICT) in classes, forms of its implementation (revision, teaching new subject matter), why and how they use ICT. **Keywords:** primary school, first cycle of primary school, teaching, e-competences

Uvod

Uporaba informacijsko komunikacijske tehnologije (nadalje IKT) v šolskem prostoru je omogočila velike spremembe pri poučevanju. S pomočjo IKT-ja lahko komuniciramo, ustvarjamo, sodelujemo, se učimo itd. Prav to je vplivajo na to, da so učitelji morali postati e-kompetentni. To potrjuje dejstvo, da je bilo od leta 2004 do leta 2007 izvedenih okoli 1700 didaktičnih seminarjev. Seminarjev (speci- alno-didaktičnih in osnovno didaktičnih) pa se je udeležilo okoli 26.000 učiteljev (Kreuh, 2012). Za učitelje razrednega pouka se izvajajo trije specialno-didaktični seminarji (Kreuh, 2012):

- Izgradnja temeljnih e-kompetenc učiteljev razrednega pouka,
- Sodobne strategije učenja in poučevanja z IKT na razredni stopnji,
- Obogatimo pouk na razredni stopnji z avdio- in videodejavnostmi.

Našteti seminarjev se je do aprila 2012 udeležilo okoli 600 učiteljev razrednega pouka (podatek je pridobljen s seštevkom udeležencev seminarja v spletnih učilnicah).

Razpisani seminarji učiteljem razrednega pouka prinašajo večjo e-kompetentnost. Seminar Izgradnja temeljnih e-kompetenc učiteljev razrednega pouka pokriva poznavanje in zmožnost kritične uporabe IKT-ja, varno rabo in upoštevanje pravnih in etičnih načel uporabe ter objave informacij in zmožnost načrtovanja, izvedbe, evalvacije pouka z IKT (Mori & sodelavci, 2007). Preostala našeta seminarja nadgrajujeta kompetence seminarja Izgradnje temeljnih e-kompetenc učiteljev razrednega pouka.

Ozadje raziskave

Raziskava je s pomočjo spletne ankete. Na njo so odgovarjali zaposleni učitelji razrednega pouka,

ki poučujejo učence od prvega do petega razreda. Anketa se je izvajala od aprila do sredine maja 2012. Anketirance smo pridobili naključno, tako da smo obvestili učitelje prek spletnih učilnic Zavod republike Slovenije za Šolstvo (razredni pouk), po elektronske pošti in na študijskih skupinah (kombinirani pouk). Anketni vprašalnik je rešilo 960 učiteljic oziroma učiteljev razrednega pouka, od tega smo morali zaradi nepopolnih podatkov izločiti 446 anket. Iz tega podatka ugotovimo, da je ustrezno rešenih anket 514. Od tega je 508 žensk (99 %) in 6 moških (1 %).

Anketa je bila razdeljena na dva dela. Prvi del je vseboval podatke o e-kompetenci (Tabela 1). Drugi del je vseboval podatke o demografskih značilnostih anketirancev (Tabela 2).

Nekateri rezultati raziskave

Na vprašanje, katero strojno opremo uporabljate pri pouku (Tabela 3), so anketiranci odgovorili, da jih največ uporablja tipkovnico (93 odstotkov), miško (93 odstotkov). Iz podatkov lahko razberemo,

Tabela 1: Vprašanja iz e-kompetentnosti

Oznaka vprašanja	Vprašanje
Q1	Katero strojno opremo uporabljate pri pouku?
Q2	S katero didaktično programsko opremo si pomagata pri pouku slovenščine?
Q3	S katero didaktično programsko opremo si pomagata pri pouku matematike?
Q4	S katero didaktično programsko opremo si pomagata pri pouku spoznavanje okolja?
Q5	S katerimi virtualnimi okolji vzpostavljate komunikacijo in sodelovanje s širšo skupnostjo (lahko tudi mednarodno)?
Q6	Koliko ur na teden uporabljate svetovni splet kot vir podatkov, informacij in to vključujete v pouk?
Q7	Koliko ur na teden uporabljate IKT za utrjevanje učne snovi?
Q8	Koliko ur na teden uporabljate IKT za ponavljanje učne snovi?
Q9	Koliko ur na teden uporabljate IKT za pridobivanje nove učne snovi?
Q10	Katere so morebitne nevarnosti oziroma zlorabe otrok in mladih pri uporabi spletnih ali mobilnih tehnologij?
Q11	Kolikšna je vaša ocena, da znate izdelati e-gradivo?
Q12	Kolikšna je vaša ocena, da znate pridobljeno e-gradivo posodobiti?
Q13	Kolikšna je vaša ocena, da znate objaviti e-gradivo?
Q14	Zakaj uporabljate IKT?

Tabela 2: Demografske značilnosti anketirancev

Oznaka vprašanja	Vprašanje
Q15	Spol
Q16	V katero starostno skupino spadate?
Q17	Koliko let delovne dobe imate?
Q18	Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?
Q19	Naziv, ki ste ga pridobili po Pravilniku o napredovanju zaposlenih v šolah za nazive.
Q20	V kateri regiji poučujete?
Q21	Koliko prebivalcev živi v mestu/vasi, kjer poučujete?

Tabela 3: Strojna oprema, ki jo učitelji uporabljajo pri pouku

<i>Katero strojno opremo uporabljate pri pouku?</i>			
	Število odgovor (frekvenca)	Odstotki %	Skupaj anketirancev
Tipkovnico	479	93 %	514
Miško	478	93 %	514
Mikrofon	52	10 %	514
Optični čitalnik (skener)	127	25 %	514
Monitor	454	88 %	514
Tiskalnik	270	53 %	514
Zvočniki	438	85 %	514
Ničesar od naštetega	29	6%	514

Tabela 4: Programska oprema, s katero si učitelji pomagajo pri pouku slovenščine

<i>S katero didaktično programsko opremo si pomagata pri pouku slovenščine?</i>			
	Število odgovor (frekvenca)	Odstotki %	Skupaj anketirancev
Polžkovi koraki	254	50 %	514
Potovanje med črkami	256	50 %	514
Potovanje med besedami	271	53 %	514
Mali radovednež	223	43 %	514
Moja prva knjiga	72	14 %	514
Stavnica	205	40 %	514
Maček Muri	82	16 %	514
Drugo	149	29 %	514

da uporablja 10 odstotkov učiteljev pri pouku tudi mikrofon. To bi lahko pomenilo, da se učenci pri pouku tudi snemajo (snemajo svoje branje, svoje nastope itd.).

Podatki prikazujejo, da 6 odstotkov učiteljev pri pouku ne uporablja računalnika.

Učitelji razrednega pouka imajo na voljo kar nekaj računalniških programov, s katerimi si lahko pomagajo pri poučevanju slovenščine (Tabela 4). 53 odstotkov učiteljev uporablja za poučevanje slovenščine računalniški program »Potovanje med besedami«, 50 odstotkov pa jih uporablja »Polžkove korake« in »Potovanje med črkami«. 29 odstotkov učiteljev uporablja še druge računalniške programe in spletne strani. Med največkrat navedenimi so spletna stran »uciteljska.net«, »Vedež«, »Župca«. Učitelji pa uporabljajo tudi

svoje lastne predstavitve in interaktivne naloge na i-tabli.

Največ učiteljev (57 odstotkov) si pri matematiki pomaga s programom »Igrive številke 1« in z »Igrivimi številkami 2« (54 odstotkov) (Tabela 5).

Kot drugo učitelji navajajo, da si pomagajo pri matematiki s spletno stranjo »e-um« in s spletno stranjo »uciteljska.net«.

Iz tabele 6 je razvidno, da je za predmet spoznavanje okolja na voljo veliko računalniških programov, ki jih učitelji lahko uporabijo pri pouku. »Miškino malo šolo« pri pouku uporablja 52 odstotkov anketiranih učiteljev. 44 odstotkov pa uporablja programa »Promet«. Učitelji poleg naštetih programov pri pouku uporabljajo še različne spletne strani (22 odstotkov), kot so »e-okolje«, »Vedež« itd.

Tabela 5: Programska oprema, s katero si učitelji pomagajo pri pouku matematike

<i>S katero didaktično programsko opremo si pomagata pri pouku matematike?</i>			
	Število odgovor (frekvenca)	Odstotki %	Skupaj anketirancev
Igrive številke 1	292	57 %	514
Igrive številke 2	275	54 %	514
ALMA	104	20 %	514
Štejem in razvrščam	122	24 %	514
Seštevam in odštevam	172	34 %	514
Drugo	162	32 %	514

Tabela 6: Programska oprema, s katero si učitelji pomagajo pri pouku spoznavanje okolja

<i>S katero didaktično programsko opremo si pomagata pri pouku spoznavanje okolja?</i>			
	Število odgovor (frekvenca)	Odstotki %	Skupaj anketirancev
Miškina mala šola	265	52 %	514
Opazujem – povezujem	212	41 %	514
Program Vrt	56	11 %	514
Miška praznuje	159	31 %	514
Promet	224	44 %	514
Spoznavanje okolja 1	190	37 %	514
Spoznavanje okolja 2	181	35 %	514
Žoge	104	20 %	514
Jabolko	56	11 %	514
Znalček in kuža v prometu	74	14 %	514
Moje sijajno človeško telo	143	28 %	514
Živa narava	118	23 %	514
Neživa narava	108	21 %	514
Kako pa to deluje?	66	13 %	514
Enciklopedija narave	63	12 %	514
Balon Oskar raziskuje kmetijo	42	8 %	514
Čudovite živalce	33	6 %	514
Moje prvo čudovito raziskovanje sveta	96	19 %	514
Drugo	115	22 %	514

Tabela 7 prikazuje virtualna okolja, s pomočjo katerih učitelji vzpostavljajo in sodelujejo s širšo skupnostjo. Največ anketiranih učiteljev (70 odstotkov) uporablja spletne učilnice, da s njo vzpostavlja komunikacijo in sodeluje s širšo skupnostjo. 65 odstotkov učiteljev za komunikacijo in

sodelovanje s širšo skupnostjo uporablja spletno stran. Zanimiv pa je podatek, da 1 odstotek že komunicira prek virtualnih svetov.

Pri vprašanju »Koliko ur na teden uporabljate IKT za pridobivanje nove učne snovi?« so anketiranci lahko izbrali le en odgovor. Iz tabele je razvidno,

Tabela 7: Virtualna okolja, prek katerih učitelji komunicirajo in sodelujejo s skupnostjo

<i>S katerimi virtualnimi okolji vzpostavljate komunikacijo in sodelovanje s širšo skupnostjo (lahko tudi mednarodno)?</i>			
	Število odgovor (frekvenca)	Odstotki %	Skupaj anketirancev
S spletnimi učilnicami (Moodle ...)	359	70 %	514
Z družabnimi omrežji (Facebook ...)	176	34 %	514
Z videokonferencami	24	5 %	514
S spletno stranjo	336	65 %	514
Z blogi	35	7 %	514
Z virtualnimi svetovi (Second-life)	3	1 %	514
Drugo	30	6 %	514

Tabela 8: Število ur, ki jih učitelji namenijo uporabi IKT za pridobivanje nove učne snovi

<i>Koliko ur na teden uporabljate IKT za pridobivanje nove učne snovi?</i>			
	Število odgovor (frekvenca)	Odstotki %	Skupaj anketirancev
0 ur	73	14 %	514
1–2 uri	298	58 %	514
3–5 ur	97	19 %	514
6–8 ur	35	7 %	514
9–11 ur	8	2 %	514
12–14 ur	3	1 %	514
15–17 ur	0	0 %	514
več kot 18 ur	0	0 %	514

Tabela 9: Uporaba IKT-ja

<i>Zakaj uporabljate IKT?</i>			
	Število odgovor (frekvenca)	Odstotki %	Skupaj anketirancev
Lastno strokovno usposabljanje	420	82 %	514
Pedagoško delo	439	85 %	514
Načrtovanje pouka	385	75 %	514
Skupaj z učenci razvijate strategije in samovrednotenje znanja in zmožnosti	178	35 %	514
Spremljanje lastnega napredka	158	31 %	514
Vrednotenje znanja oziroma zmožnosti	152	30 %	514

da 58 odstotkov nameni pridobivanju učne snovi s pomočjo IKT-ja od 3 do 5 ur. Opazimo lahko, da 14 odstotkov ne poučuje nove učne snovi s pomočjo IKT-ja.

Iz tabele 9 je razvidno, da 85 odstotkov anketiranih učiteljev uporablja IKT za pedagoško delo. 75 odstotkov učiteljev si s pomočjo IKT-ja načrtuje pouk. Zanimiva podatka pa sta ta, da 35 odstotkov

skupaj z učenci razvija strategije in samo vrednoti znanje in zmožnosti (kar spada k višjim taksonomskim ciljem po Bloomovi taksonomiji).

Sklepne misli

Vstop v enaindvajseto stoletje z izzivi, ki jih pri naša za bivanje, se vse bolj zrcali tudi v šolski praksi. Glede na ugotovitve iz anketnih odgovorov je razvidno, da narašča stopnja e-kompetentnosti učiteljev razrednega pouka, seveda pa je uporabnost e-kompetenc odvisna od zunanjih dejavnikov (npr. opremljenosti posameznih šol), notranjih dejavnikov (samo usposobljenosti učiteljev, starosti učiteljev, delovne dobe ...). Prav tako pa je ugotovljeno, da nekateri učitelji uporabljajo veliko

didaktične programske opremo pri nekaterih predmetih (matematika, slovenščina, spoznavanje okolja), vendar pa so možnosti še velike in bi jih bilo treba uporabiti tudi pri drugih predmetih. Smiselno je uporabljati zmožnosti, ki nam jih ponuja e-kompetentnost, saj s tem pripomoremo h kakovostnejšim učnim uram. ■

Viri in literatura:

1. e-šolstvo. (2004). http://www.sio.si/sio/izobrazevanje/katalog_storitev_e_solstva.html. Prevezeto 5. april 2012
2. Kreuh, N. (marec 2012). http://www.sio.si/fileadmin/dokumenti/bilteni/E-solstvo_BILTEN_2012_fina_web.pdf. Prevezeto 10. april 2012.
3. Mori, I., & sodelavci. (2007). Prevezeto 13. 5 2012 iz spletna učilnica Izgrajevanje e-kompetenc učiteljev RP: <http://skupnost.sio.si/course/view.php?id=1811>.

Mateja Bricman 2. r.
Mentorica: Nina Krištofelc

